

Adroddiad chwythu'r chwiban blynyddol 2023-24

Dull Ofcom o reoli datgeliadau chwythu'r
chwiban allanol a chrynodeb o ddatgeliadau
yn 2023-24

Adroddiad

Cyhoeddwyd 27 Medi 2024

Cynnwys

Adran

1. Trosolwg.....	3
2. Cefndir.....	4
3. Datgeliadau chwythu'r chwiban	6
4. Casgliad	10

1. Trosolwg

Cefndir

Ofcom yw rheoleiddiwr ac awdurdod cystadleuaeth diwydiannau cyfathrebiadau'r DU. Rydym yn rheoleiddio telegyfathrebiadau llinell sefydlog a symudol, teledu, radio, gwasanaethau ar-lein, gwasanaethau post, platfformau rhannu fideos sydd wedi'u lleoli yn y DU a'r tonnau awyr y mae dyfeisiau di-wifr yn eu defnyddio.

Rydym yn annibynnol ar y Llywodraeth a'r cwmnïau rydym yn eu rheoleiddio, ac mae ein dyletswyddau wedi'u nodi mewn statud, sy'n golygu ein bod yn atebol i Senedd y DU.¹

Ein prif ddyletswydd yw 'hybu buddiannau dinasyddion mewn perthynas â materion sy'n ymwneud â chyfathrebiadau a hybu buddiannau defnyddwyr mewn marchnadoedd perthnasol, drwy hybu cystadleuaeth lle y bo hynny'n briodol'.²

Gair am yr adroddiad hwn

Dyma drydydd adroddiad annibynnol Ofcom ar ddatgeliadau chwythu'r chwiban a wnaed i Ofcom fel y 'Person Rhagnodedig' perthnasol³. Mae Ofcom wedi cael ei ddynodi'n 'Person Rhagnodedig' ar gyfer datgeliadau chwythu'r chwiban ar faterion sy'n ymwneud â:

- darpariaeth gwasanaethau a rhwydweithiau cyfathrebiadau electronig a defnyddio'r sbectrwm electromagnetig;
- darlledu a darparu gwasanaethau teledu a radio;
- llwyfannau rhannu fideos;
- diogelwch ar-lein;
- gwasanaethau post;
- rheolaeth a pherchnogaeth y cyfryngau; a
- chystadleuaeth mewn marchnadoedd cyfathrebu

Mae'r adroddiad hwn yn ymdrin â nifer y datgeliadau chwythu'r chwiban rydym wedi'u cael ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2023 a 31 Mawrth 2024, yn ogystal ag unrhyw achosion a gafodd eu dwyn ymlaen o'r flwyddyn flaenorol.

Mae Ofcom wedi adrodd yn flynyddol ar nifer y datgeliadau chwythu'r chwiban ers dechrau blwyddyn ariannol 2014-15 yn Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol Ofcom.

¹ Mae Ofcom yn gweithredu o dan nifer o Ddeddfau Seneddol gan gynnwys Deddf Cyfathrebiadau 2003, Deddf Telegraffiaeth Ddi-wifr 2006, Deddfau Darlledu 1990 a 1996, Deddfau yr Economi Ddigidol 2010 a 2017 a Deddf Gwasanaethau Post 2011.

² Adran 3(1) Deddf Cyfathrebiadau 2003.

³ [Gorchymyn Datgelu er Lles y Cyhoedd \(Personau Rhagnodedig\) 2014 \(legislation.gov.uk\)](#)

2. Cefndir

Rhwymedigaethau o dan Ddeddf Datgelu er Lles y Cyhoedd 1998

Mae Deddf Datgelu er Lles y Cyhoedd 1998 ("y Ddeddf")⁴ yn darparu gwarchodaeth gyfreithiol i weithwyr sy'n datgelu gwybodaeth er budd y cyhoedd rhag cael eu diswyddo neu eu cosbi gan eu cyflogwr. Mae Ofcom yn 'Person Rhagnodedig' o dan y Ddeddf, sy'n golygu y gall unigolion elwa o warchodaeth y Ddeddf drwy gyflwyno eu datgeliad chwythu'r chwiban i Ofcom ar faterion sy'n ymwneud â (a) darparu gwasanaethau a rhwydweithiau cyfathrebiadau electronig a defnyddio'r sbectrwm electromagnetig; (b) darlledu a darparu gwasanaethau teledu a radio; (c) perchnogaeth a rheolaeth y cyfryngau; a (d) cystadleuaeth mewn marchnadoedd cyfathrebiadau. Gall unigolion hefyd elwa o warchodaeth y Ddeddf drwy gyflwyno eu datgeliad chwythu'r chwiban i Ofcom ar faterion eraill sydd o fewn cylch gwaith Ofcom ee gwasanaethau post a phlatfformau rhannu fideos (VSPs). Rydym yn trafod y darpariaethau datgelu ehangach o dan y Ddeddf ar dudalen 4. Nid oes gan Ofcom unrhyw rôl o ran penderfynu a yw gwarchodaeth y Ddeddf yn berthnasol (byddai hyn yn fater i Dribiwnlys Cyflogaeth) ac nid yw'n ymwneud ag agweddau cyflogaeth datgeliadau chwythu'r chwiban.

Mae gan Ofcom nifer o rwymedigaethau fel Person Rhagnodedig⁵, gan gynnwys rhwymedigaeth adrodd flynyddol, a'r gofyniad i weithredu mewn modd sy'n cadw cyfrinachedd ac anhysbysrwydd yr unigolyn sy'n gwneud y datgeliad. Yn aml, bydd ar chwythwr chwiban eisiau gwarchod ei enw oherwydd ei fod yn teimlo'n fregus wrth godi'r mater gyda'i gyflogwr; neu efallai ei fod eisoes wedi codi'r mater yn fewnol a'i fod yn teimlo nad yw wedi cael ei drin yn briodol.

Gair am yr wybodaeth a dderbyniwn

Mae gwybodaeth am chwythu'r chwiban ar gael ar dudalen we Ofcom am chwythu'r chwiban⁶ ac mae'n bosibl i chwythwyr chwiban ddatgelu i Ofcom drwy ddefnyddio ffurflen we ar-lein⁷ neu drwy ysgrifennu i'r cyfeiriad canlynol:

Consumer Contact Team (Whistleblowing)
Ofcom
Riverside House
2a Southwark Bridge Road
London SE1 9HA

Mae datgeliadau chwythu'r chwiban yn ein helpu i reoleiddio'r sectorau yn ein cylch gwaith rheoleiddio. Mae'r wybodaeth rydym yn ei chael yn gallu darparu gwybodaeth werthfawr am y sefydliadau perthnasol a'r sectorau diwydiant yn gyffredinol. Gallai hyn ddylanwadu ar benderfyniadau polisi yn y dyfodol a/neu arwain at ymchwiliad gorfodi hefyd.

⁴ [Deddf Datgelu er Lles y Cyhoedd 1998 \(legislation.gov.uk\)](#)

⁵ Person Rhagnodedig - yr Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol – [Atodlen 1 i Orchymyn Datgelu er Lles y Cyhoedd \(Personau Rhagnodedig\) 2014/2418](#)

⁶ [Gweithdrefn chwythu'r chwiban Ofcom ar gyfer datgelu](#)

⁷ [Gweithdrefn chwythu'r chwiban Ofcom ar gyfer datgelu](#)

Mae gennym amrywiol opsiynau o ran sut i ymateb i wybodaeth a ddarperir gan chwythwyr chwiban. Ar ôl cael datgeliad gan chwythwr chwiban, byddwn yn gwneud asesiad cychwynnol o a yw'r datgeliad yn codi pryderon ynghylch cydymffurfiad cwmni â'i rwymedigaethau rheoleiddiol neu gystadleuol fel y dylai Ofcom ymchwilio ymhellach, yn unol â'n Canllawiau Gorfodi⁸.

Mae nifer o gamau/canlyniadau posibl. Gallwn wneud y canlynol:

- **ceisio casglu rhagor o wybodaeth** cyn dod i benderfyniad ynghylch a ddylid ymchwilio ai peidio. Gall hyn olygu cysylltu â'r sefydliad neu'r unigolyn sy'n destun yr honiadau. Ni fyddem yn datgelu enw na manylion cyswllt y chwythwr chwiban heb ei ganiatâd.⁹
- **mynd i'r afael â'r honiadau heb agor ymchwiliad ffurfiol.** Gall hyn olygu ysgrifennu at y sefydliad neu'r unigolyn i'w atgoffa o unrhyw ofynion rheoleiddio perthnasol. Mewn achosion eraill, gallwn ddefnyddio'r wybodaeth a ddarperir gan chwythwr chwiban i gefnogi prosiectau eraill a gweithgareddau monitro.
- **trosglwyddo gwybodaeth y chwythwr chwiban i reoleiddiwr mwy priodol,** er enghraifft os yw'r ymddygiad yn ymwneud â sector nad yw Ofcom yn ei reoleiddio.
- **penderfynu peidio ag ymchwilio ymhellach.** Nid yw'r gyfraith yn mynnu bod Ofcom yn ymchwilio i bob datgeliad a ddaw i law. Wrth benderfynu a ddylid ymchwilio ai peidio, rydym yn ystyried pa mor dda rydym yn defnyddio'r adnoddau sydd ar gael i warchod budd y cyhoedd.
- **penderfynu agor ymchwiliad.** Byddem yn dilyn y gweithdrefnau arferol a nodir yn ein Canllawiau Gorfodi, sy'n cynnwys cyhoeddi hysbysiad agoriadol ar ein gwefan. Efallai byddwn yn penderfynu agor ymchwiliad pan fyddwn yn credu bod yr wybodaeth a ddarperir yn codi pryderon credadwy ynghylch cydymffurfiad cwmni â'i rwymedigaethau rheoleiddiol neu gystadleuaeth.

Nid ydym yn cynnig cyngor i chwythwyr chwiban ynghylch pa warchodaeth a gynigir iddynt. Er na allwn gynnig cyngor cyfreithiol, mae ffynonellau cymorth eraill, fel:

- [Protect](#), yr elusen chwythu'r chwiban
- [ACAS](#)
- [Cyngor ar Bopeth](#)
- Undeb llafur y chwythwr chwiban, os ydych yn aelod.

Mae'r darpariaethau chwythu'r chwiban o dan y Ddeddf yn gwarchod unrhyw 'weithiwr' sy'n gwneud 'datgeliad gwarchoddedig' o wybodaeth, rhag cael ei ddiswyddo neu ei gosbi gan ei gyflogwr oherwydd y datgeliad. Gellir gorfodi hyn drwy Dribiwnlys Cyflogaeth. Ni all Ofcom benderfynu a yw datgeliad yn gymwys i gael ei warchod nac ymyrryd mewn cysylltiadau cyflogaeth. Cyngorir chwythwyr chwiban i ofyn am gyngor gan un o'r cyrff a nodir uchod os oes ganddynt unrhyw bryderon penodol. Gall chwythwyr chwiban hefyd ofyn am gyngor cyfreithiol gan berson sydd â'r cymwysterau priodol, megis cyfreithiwr.

Byddwn yn trin unrhyw wybodaeth a roddir i ni mewn modd sensitif a chyfrifol. Byddwn yn cyfyngu gwybodaeth ynghylch pwy yw'r chwythwr chwiban i nifer fach iawn o bobl, ac ni fyddem yn datgelu'r wybodaeth honno oni bai fod rheidrwydd cyfreithiol arnom i wneud hynny, er enghraifft gan farnwr mewn llys barn. Ond hyd yn oed os gwnawn ein gorau glas i gelu pwy yw'r chwythwr chwiban, ni allwn warantu anhysbysrwydd, oherwydd ei bod hi'n bosibl i'r cyflogwr allu ei adnabod yn annibynnol.

⁸ [Canllawiau Gorfodi Ofcom.](#)

⁹ Ni allwn warantu anhysbysrwydd, oherwydd ei bod hi'n bosibl i gyflogwr adnabod chwythwr chwiban yn annibynnol.

3. Datgeliadau chwythu'r chwiban

Crynodeb o'r 77 datgeliad a gawsom yn 2023-24:

- 77 datgeliad chwythu'r chwiban
- Cafodd 3 o'r datgeliadau posibl hyn eu trosglwyddo i Berson Rhagnodedig arall
- 0 datgeliad ehangach

O'r 77 datgeliad chwythu'r chwiban:

- Cafodd 4 eu dwyn ymlaen o'r flwyddyn flaenorol; ac roeddent yn dal i gael eu hasesu ar ddiwedd y flwyddyn;
- Roedd 10 yn dal i gael eu hasesu ar ddiwedd y flwyddyn;
- Cafodd 67 eu cau yn ystod 2023-24; ac
- Ni chynhaliwyd unrhyw ymchwiliadau gorfodi o ganlyniad i ddatgeliad yn ystod 2023-24.

Ni chafodd unrhyw ddatgeliadau ehangach eu derbyn, na'u cau, yn 2023-24.

Mathau o ddatgeliadau chwythu'r chwiban

Datgeliadau chwythu'r chwiban i Bersonau Rhagnodedig

Er mwyn gwarchod datgeliad i Berson Rhagnodedig, rhaid i'r gweithiwr sy'n datgelu gredu'r ddwy elfen isod yn rhesymol:

- bod y camwedd yn dod o fewn cylch gwaith y Person Rhagnodedig dan sylw; a
- bod yr wybodaeth a ddatgelir ac unrhyw honiad sydd ynddi yn wir i raddau helaeth.¹⁰

Datgeliadau ehangach

Er mwyn i ddatgeliad ehangach gael ei dderbyn, bydd angen i'r gweithiwr sy'n datgelu hefyd ddangos (ymysg pethau eraill) ei fod wedi datgelu'r un wybodaeth i raddau helaeth i'w gyflogwr neu i Berson Rhagnodedig o'r blaen, neu ei fod yn credu'n rhesymol y byddai fel arall wedi dioddef niwed neu y byddai tystiolaeth berthnasol wedi cael ei dinistrio.¹¹

Nid yw'r rhestr o faterion y mae Ofcom yn Berson Rhagnodedig ar eu cyfer yn cynnwys holl swyddogaethau rheoleiddio Ofcom.

Cyn 4 Ionawr 2023 nid oedd gwasanaethau post a VSPs yn dod o dan gwmpas y dynodiad Person Rhagnodedig ar gyfer Ofcom, nes i ddiwygiad i ddeddfwriaeth eilaidd ddod i rym ar 4 Ionawr 2023¹² ac, yn yr un modd cyn 27 Rhagfyr 2023, nid oedd gwasanaethau diogelwch ar-lein yn dod o dan

¹⁰ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/23/section/1>

¹¹ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/23/section/1>

¹² [Gorchymyn Datgelu er Lles y Cyhoedd \(Personau Rhagnodedig\) \(Diwygio\) \(Rhif 2\) 2022 \(legislation.gov.uk\)](#).

gwmpas y dynodiad Person Rhagnodedig ar gyfer Ofcom nes i ddiwygiad i ddeddfwriaeth eilaidd ddod i rym ar 27 Rhagfyr 2023¹³. Roeddem wedi derbyn cwynion chwythu'r chwiban mewn perthynas â materion o'r fath (gwasanaethau post, VSPs a gwasanaethau ar-lein) o dan ddarpariaethau datgelu ehangach y Ddeddf tan y dyddiadau hynny. Ar ôl y dyddiadau hynny, roeddem wedi derbyn y datgeliadau hyn fel datgeliadau chwythu'r chwiban.

Er bod y meini prawf asesu y mae'n rhaid i Ofcom eu dilyn i dderbyn datgeliad ehangach yn wahanol, mae'r warchodaeth a gynigir gan Ofcom o ran cyfrinachedd ac anhysbysrwydd yr un fath â datgeliad chwythu'r chwiban a wneir i Ofcom yn ei rôl fel Person Rhagnodedig. Hefyd, mae'r warchodaeth o dan y Ddeddf i'r chwythwr chwiban yr un fath ar gyfer datgeliad ehangach ag ar gyfer datgeliad i Berson Rhagnodedig.¹⁴

Nifer y datgeliadau chwythu'r chwiban

Cafodd Ofcom 77 achos o chwythu'r chwiban yn 2023-24:

- Roedd 77 datgeliad chwythu'r chwiban yn dod o fewn cwmpas Ofcom fel Person Rhagnodedig;
- Nid oedd unrhyw ddatgeliad ehangach y tu allan i gwmpas uniongyrchol Ofcom fel Person Rhagnodedig;
- Cafodd 3 o'r datgeliadau chwythu'r chwiban posibl hyn eu trosglwyddo i Berson Rhagnodedig arall.

Datgeliadau gwarchodedig

Datgeliadau gwarchodedig yn ôl y camau a gymerwyd

Yn 2023-24, cawsom 77 datgeliad chwythu'r chwiban a chaewyd 67. Ar ôl asesiad cychwynnol, cafodd y rhan fwyaf o'r achosion hyn eu cau heb fod angen ymgysylltu â chyflogwr y chwythwr chwiban. Roedd 10 datgeliad chwythu'r chwiban yn dal i gael eu hasesu ar 31 Mawrth 2023.

Tabl 1: Camau a gymerwyd ar gyfer datgeliadau chwythu'r chwiban.

Achos datgeliad chwythu'r chwiban	Y camau a gymerwyd	Datgeliadau chwythu'r chwiban yn ôl y camau a gymerwyd
Achosion agored	Ymholiadau parhaus	10
	Ymchwiliad Gorfodi Parhaus	0
Achosion ar gau	Dim cyswllt â'r cyflogwr - dim angen gweithredu	26

¹³ [Gorchymyn Datgelu er Lles y Cyhoedd \(Personau Rhagnodedig\) \(Diwygio\) 2023 \(legislation.gov.uk\)](#)

¹⁴ Er mwyn cael eu trin fel 'datgeliad gwarchodedig' o dan y Ddeddf, bydd angen i ddatgeliadau chwythu'r chwiban (pa un a ydynt yn cael eu gwneud i Berson Rhagnodedig ac o dan ddarpariaethau datgeliadau ehangach y Ddeddf), fod yn gymwys i gael eu gwarchod. Mae datgeliadau cymwys yn cael eu diffinio yn adran 43B o'r Ddeddf (<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/23/section/1>).

Achos datgeliad chwythu'r chwiban	Y camau a gymerwyd	Datgeliadau chwythu'r chwiban yn ôl y camau a gymerwyd
	Cyswllt uniongyrchol â'r cyflogwr – dim camau pellach ar ôl yr Aseiad Cychwynnol	3
	Cyswllt uniongyrchol â'r cyflogwr – wedi cymryd camau pellach ar ôl yr Aseiad Cychwynnol, ond dim camau gorfodi	0
	Monitro gweithredol	35
	Ymchwiliad Gorfodi – heb ganfod achos o dorri rheoliadau	0
	Ymchwiliad Gorfodi – wedi canfod achosi o dorri rheoliadau	0
	Cyfeirio at rywle arall	3
CYFANSWM		77

Datgeliadau gwarchodedig yn ôl sector diwydiant

O'r 77 o ddatgeliadau chwythu'r chwiban gwarchodedig a gawsom yn 2023-24, roedd 37 wedi deillio o'r sector post, 30 o'r sector cyfathrebiadau, tri o'r sector darlledu, tri o gategoriâu eraill ac un o sbectrwm. Cyfeiriwyd tri at rywle arall.

Tabl 2: Datgeliadau chwythu'r chwiban yn ôl sector.

	Datgeliadau chwythu'r chwiban yn ôl sector
Darlledu	3
Cyfathrebiadau	30
Cyfraith Cystadleuaeth	0
Sbectrwm	1
Diogelwch Ar-lein	0
Post	37
Llwyfannau Rhannu Fideos	0
Arall	3
Cyfeirio at rywle arall	3
CYFANSWM	77

Nifer y datgeliadau ehangach

Ni chawsom unrhyw ddatgeliadau ehangach yn 2023-24.

Nifer y datgeliadau chwythu'r chwiban a drosglwyddwyd i Berson Rhagnodedig arall

Cawsom dri datgeliad chwythu'r chwiban yn ystod 2023-24 a welsom a oedd yn briodol i'w trosglwyddo i Berson Rhagnodedig arall.

4. Casgliad

Mae datgeliadau chwythu'r chwiban yn gallu bod yn ffynhonnell bwysig o wybodaeth sy'n cefnogi ein prif ddyletswydd sef "hyrwyddo buddiannau dinasyddion a defnyddwyr yng nghyswllt materion yn ymwneud â chyfathrebiadau, drwy hybu cystadleuaeth lle bo hynny'n briodol."¹⁵

Y sector post oedd y maes mwyaf o hyd lle cawsom ddatgeliadau chwythu'r chwiban ym mlwyddyn ariannol 2023-24, wedi'i ddilyn yn agos gan wasanaethau cyfathrebu.

Mae'r adroddiad hwn yn dangos ein bod, yn ystod blwyddyn ariannol 2023-24, wedi cynnal nifer o asesiadau ar ddatgeliadau chwythu'r chwiban ond heb agor ymchwiliad gorfodi na chymryd camau penodol yn erbyn cyflogwr. Fodd bynnag, byddwn yn defnyddio'r wybodaeth a ddarparwyd i wneud rhagor o benderfyniadau polisi ar sail gwybodaeth, a, lle bo'n briodol, byddwn yn cymryd camau gorfodi ehangach yn y dyfodol.

¹⁵ Cynllun Gwaith Ofcom 2024–25, 26 Mawrth 2024, [Cynllun Gwaith 2024-25](#), paragraff 2.1.